

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 39

Mayıs 2017

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Engin Albayrak.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

İçindekiler	2
Editörden	3
Engelli Nedir? Ne İşe Yarar?	4
Ne Gökte Ne Yerdeyim	7
Şimdi Bana Kaybolan Yıllarımı Verseler.....	11
Anlamı Ne?	15
Susam Sokağı	18
Annemden Mektup Var	21
Bebek Taşımının Bir Yöntemi: Bebek Giymek	25

Editörden

Merhabalar sevgili okurlarımız,

Otuz dokuzuncu sayımızla yine sizlerle birlikteyiz. Mayıs ayında malumunuz engelliler haftası vardı. Biz nice engelliler haftaları gördük nice 3 Aralıklar, bir arpa boyu yol alabildik mi engelliye ve engelliliğe bakış açımızla ilgili? İşte tam bu noktada birbirinden değerli yazılarla sizlerle birlikteyiz.

Meral Sözen bizlere engellilerin yargılandığı kalıplardan bahsediyor. Hep bir güler yüzlü olmak beklentisi, hep bir parmakla gösterilecek engelli olma ve diğer engellileri temsil etme zorunluluğunu bakalım nasıl ele alıyor. Öyle ya biz ya süper kahramanımız ya da zavallı şeyleriz; Elif Emir Öksüz sıradan olsak nasıl olurdu insanlarla ilişkimiz durumunu ele alıyor. Hakikaten bize arkadaş ilişkilerinde ne gibi roller biçiliyor, hep dinleyici mi olmak lazım? Ya da şu beklentiler bizi nasıl etkiliyor dersiniz? Gecemizi gündüzümüze katıp olumsuz beklentileri yanlışlamak bizden neler aldı, bize neler verdi? Engin Yılmaz'ın yazısında bu sorulara yanıt bulabilirsiniz. Dedik ya engelliler haftasıydı diye, acaba STK'lar neler yapıyor böyle farkındalık artırılabilen durumlarda? Bunlar ne kadar etkili oluyor dersiniz? Gülcan Altun bu konuya kendi deneyimlerinden yola çıkarak ışık tutuyor. Farkındalık kazandırmanın birden fazla yolu var elbet, bunlardan biri de medya araçlarının etkin ve düzgün biçimde kullanılması. Pınar Yavuz bize Susam Sokağı'nın setinde otizm farkındalığının nasıl ele alındığını anlatıyor. Malum Mayıs ayı bir de anneler günü olması itibariyle önemli. Engelli çocuğu olan anneler neler yaşıyor dersiniz? Sevgi Mart annesinin ağzından yazdığı mektubu bizimle paylaşıyor bu ay. Tabii bir de engelli anneler var. Sizce bebek taşımanın kaç farklı yolu vardır? Deniz Aydemir Döke bu ay görme engelli ebeveynlerin severek kullanabileceği bir bebek taşıma yönteminden bahsediyor.

İyi okumalar dileriz.

Engelli Nedir? Ne İşe Yarar?

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı 39, Mayıs 2017

Çöpün içinde pislik bulmak kolay da, şimdi size gül bahçesinden kemirgenler sunacağım.

Engellilere ilişkin olumsuz ön yargılara çokça değiniyor ve olumsuz tutumları eleştiriyoruz. Peki ya engellilerin sokulmaya çalışıldığı olumlu kalıplar? Olmak zorunda hissettirildiği ideal engelli tipleri?

Bir engellinin toplumda acıma veya küçümsemeye karşılaşmaması için, ekstra olarak bir başarıya imza atmasının gerekmesi? Yani ya yerilecek ya övüleceksiniz. Sıradan bir insan olma hakkınız yok gibi. Engelli, zeki, becerikli, çalışkan ve aynı zamanda da ahlaklı olmak zorundadır; toplum nezdinde kabul görmesi bunlara bağlıdır.

Geçen gün bir yöneticiyle konuşuyordum, "bizim iş yerinde çalışan iki engelli var" dedi, "ikisi de santral görevlisi, biri çok cana yakın ve kendisiyle barışık biri, diğeri ise çok alıngan ve asık suratlı."

"Eeee ne var bunda?" dedim.

"Yani diğeri de öyle olsa, kendiyle barışık olsa" dedi.

"Dairenizde çalışan diğeri herkes aynı mı ki, bu iki kişiden aynı olmasını bekliyorsunuz?" diye sordum, "hem de birini örnek model ilan ederek birini diğeri göre ölçüyorsunuz."

Anlaşılan, olumlu görünüşler altında, ideal bir engelli profili oluşmuş kafalarda. Doğal ve canlı bir ortamın içinde maket engelliler kurgulanıyor, nerede duracağı belli olan, doğru

yerde durup, doğru işleri yapan, belli standartlarda yürüyen, konuşan, davranan, yaşayan robotlar...

Bir engelli aciz olmak zorunda olmadığı gibi, tam performanslı bir makine de olmak zorunda değildir; bir engelli, bilgisayar teknolojilerinden çok iyi anlamak zorunda değildir; kendiyile barışık olmak, gerektiğinde kendisiyle alay edebilmek zorunda değildir; sakin, uyumlu, bilgili, yetenekli, zeki, başarılı vb. olmak zorunda değildir ve ahlaklı olmak zorunda da değildir; herkes gibi.

Evet, bir hak olarak ahlaksızlıktan da bahsetmek istiyorum, "Ahlak dışı davranmak bir hak mı?" diye sorabilirsiniz; ben de diyorum ki, seçim yapmak bir haktır, bir davranışta bulunurken etik olanı veya olmayanı seçmek bir haktır; davranışın sonucunda göreceğimiz karşılık herkesle aynıdır, yani ahlak dışı bir davranışın yaptırımı herkes için aynı olmalıdır. Olumsuz davranışlar içinde olan herhangi birine ne kadar kızıp, o kişiyi ne kadar eleştirebiliyorsak, engelli için de tepkimiz bu kadar olabilir; örneğin, başkalarının sırtından geçinen, tembellik eden, uyumsuz davranan, insanları sömüren, elinden pek bir iş gelmeyen, teknolojiden anlamayan, kişisel bakımına veya giyimine önem vermeyen sıradan bir kişiye ne kadar kızıp tepki veriyorsak, aynı durumdaki bir engelliye de o kadar kızıp, onu da o kadar yargılayabiliriz. Engelli bir öğrencinin kopya çekmesi, herhangi bir öğrencinin kopya çekmesi kadar sıradandır, zira engelli bir öğrenci de sıradan bir öğrencidir.

Giderek engelliler arasında da yayılan bu idealize etme ve tek tipleştirme çabaları, engelliler üzerinde bir baskı oluşturuyor. Soylu bir ailenin çocuğu olduğunuzu düşünün, ya da anne babanızın toplum nezdinde çok saygın ve ünlü olduğunu, ya da kardeşlerinizin çok büyük başarılarla imza attığını ve üzerinizde oluşacak baskıyı hayal etmeye çalışın; en küçük bir uygunsuz davranışınızın nasıl tepkiyle karşılanacağını, hatta hiçbir uygunsuz durumunuz olmasa bile büyük başarılarla ulaşamadığınız için otomatik olarak başarısız ilan edileceğinizi... Her hareketinizde ailenizi temsil ediyor olduğunuzu ve bunun doğuracağı tutsaklık duygusunu düşünün; her davranışınızda, engellileri temsil ediyor olmak, bunun bilinciyle hareket etmek ne kadar haklı görülebilir?

Zedelenmemesi ve sürekli güçlendirilmesi gereken bir engelli imajının esiri olarak, kendiniz olabilme hakkınızın elinizden alındığı bir yaşam ne kadar anlamlı?

Engellinin içine düştüğü psikolojik bir girdap bu; bir savunma mekanizması olarak, insan eksik hissettiği bir yönünü, kuvvetli olduğu bir başka yönünü ön plana çıkararak kapatabiliyor; bir yere kadar yararlı da oluyor; toplum önünde olumlu yönleriyle ve artılarıyla temsil ediyor kendini. Ancak burada hatalı bir alt metin var; o da: engelliliğin, başkaca bir takım becerilerle üstü örtülmesi gereken bir eksiklik olarak algılanıp kabul edilmesi. Bir diğer sağlıklı durum da: benlik saygısının başarıya bağımlı kılınmasıyla doğan, sürekli bir efor sarf etme hali, buna bağlı sürekli kaygı ve gerilim...

Oysa insana asıl lazım olan koşulsuzca deneyimlenebilen sevgi ve saygıdır; nasıl ki, bir babanın, kazandığı para ölçüsünde saygı görmesi veya bir annenin, güzel yemek yapabildiği ölçüde sevilmesi kabul edilebilir değilse, bir engellinin de benlik saygısının ve değerinin başarılarına ve toplumca kabul gören olumlu davranışlarına bağımlı olması sağlıklı değildir.

Sıradan bir insan olduğunu önce engelli kabul etmelidir; memurların en çalışkanı olmak zorunda değilsiniz, kızların en bakımlısı, annelerin en iyisi, insanların en geçimlisi, en hoş sohbetlisi olmak zorunda değilsiniz.

Adına "el alem" dediğimiz Dünya'nın en acımasız jürisine bir el sallayıp yaşamanıza bakın; bu hayat bizim ve bir tanecik hayatımız var; bir de üstüne yaz mevsimi gelmiş... Keyfinize bakın.

Ne Gökte Ne Yerdeyim

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Sayı 39, Mayıs 2017

Biz engelliler bazen salt bir yardım objesi oluruz milletin gözünde, bazen de bir kahraman; ama asla bir sıradan insan değil. Bazen yerlerde sürünür, bazen göklere yüceltiliriz ama hiç sizin yanınızda olmayız.

Sizin hayatınızdaki yeri sadece yardım alandan ibaret birisiyle nasıl bir ilişkiniz olabilir? Ona hep bir şeyler verirsiniz. Bazen zamanınızı, bazen paranızı, bazen de gücünüzü kuvvetinizi... Neyiniz varsa işte, hep verirsiniz. Karşılık da beklemezsiniz çoğu zaman. Mümkünse bir takdir teşekkür mutlu eder sizi. Ne güzel ne güzel, yardım dediğiniz karşılık beklemeden yapılır öyle değil mi? Birilerine yardım ettiğinizi bilmenin huzuru yeter size. İyi hissedersiniz kendinizi.

Peki neleri reddedersiniz bunu yaparak hiç düşündünüz mü? Nasıl bir mesaj verirsiniz karşınızdakine? Bir kere karşınızdakiyle aranızda bir hiyerarşi koymuş olursunuz. Siz üsttesinizdir, o alttadır artık. Siz etkensinizdir, o edilgendir. Eşit bir ilişkiyi kaçırsınız böylece. Siz ne kadar yardımsever bir insan olduğunuzun tatminini yaşarsınız ama başka bir şey alamazsınız. Karşınızdakinden bir şey öğrenme fırsatınızı kendi elinizle tepersiniz. Başka bir bakış açısı kazanma ihtimalinizi itersiniz. O insana “sen benim dengim değilsin” mesajını verir, onun sizin gözünüzde bir öteki olduğunun altını çizersiniz.

Bu anlattıklarım daha çok uzun süreli ilişkilerde geçerli. Yolda yürürken birinin bavulunu taşımasına yardım etmek, ayakta durmakta güçlük çeken birine otobüste yer vermek değil kastettiğim. Şöyle örnekler vereyim. Okulda pek çok yaşıttım insan vardı. Çoğunluğu çok yardımsever insanlardı. Bazıları ilk iş olarak yardıma ihtiyacım olup

olmadığını sorardı, yardıma ihtiyacımın olmadığını söyleyince de birbirlerine dönüp akşamki dizi, hafta sonu planları ya da hoşlandığı çocuklar hakkında konuşmaya başlardı. Ben o günlük muhabbetin bir parçası olamazdım çoğunlukla. İşte ben o zamanlarda kendimi hep kötü hissedirdim. Benim de üzerinde konuşabilecek şeylerim vardı oysa ama ben hiç sıradan biri gibi görülmezdim.

O zamanlar ergendim, üzülürdüm buna. Bugün 30 yaşındayım, hala bu durum başıma geliyor. Artık üzülüyorum neyseki, “işte bir gereksiz insan daha” diyorum kendi kendime ve mümkün olduğunca uzak durmaya çalışıyorum o kişiden. Bazen eğer kişinin bunu alabileceğine inanıyorsam, geribildirim veriyorum. Bir iki kişide işe yaradı, sonradan daha normal bir arkadaşlık yürütebildik nadir de olsa.

Ne Türk ne Amerikalı fark ediyor aslına bakarsanız. Dünyanın her yerinde herkes bunu yapabiliyor. Benimle iletişimi yardıma ihtiyacım olup olmadığını sormaktan öteye gidemiyor. Eğer siz de sürekli birine yalnızca “yardıma ihtiyacın var mı?” diye soruyorsanız durup bir düşünün. Ne hissediyorsunuz bu kişi hakkında. Bu yardım objesi mesela işe başvurursa, siz de işveren olsanız alır mısınız onu işe? Çocuğunuzun bu kişiyle evlenmesine nasıl bakarsınız? Bu kişi okulda öğretmeniniz olsa, çocuğunuzun öğretmeni olsa nasıl hissedersiniz? Açık olma ihtimaliniz var mı bu yardım objesine?

Gelelim kahramanlık olayına... Engelliler öyle ütöpik şeyleri başarıyorlar ki onları takdir etmeden duramıyorsunuz. Mesela size göre hepsi depresyonda olmalı ama değil. Bu takdire layık bir şey. “Ne güzel hayatla barışık” diye takdir ediyorsunuz, onu kahraman ilan ediyorsunuz. Alttan alta, aslında ondan beklentinizin depresyonda olmak olduğunu sezdiriyorsunuz. Doktora öğrenciniz olan bir insanı e-posta gönderebiliyor diye övüyorsunuz, bunu başaramamasını normal karşılayıp başarmasını göklere çıkarıyorsunuz. Bir engelli işinden evine tek başına gidiyor diye ailenizin kahramanı oluyor, sağa sola örnek gösteriyorsunuz. Peki sorarım size, bir kahramanla nasıl bir sıradan ilişkiniz olabilir? Onunla günlük sohbetler eder misiniz? Onun da sizin gibi bir hayatı var mıdır acaba? Bir şeyler anlatsanız dinler mi? Örümcek adamla kahvede tavla

attığınızı düşünsenize bir, bu mümkün mü, ya da Zeyna'dan limonlu kek tarifi istediğinizi?

Geçenlerde Facebook'ta kendimle ilgili güzel bir haber paylaştım. İki yıl boyunca aynı sınıfta ders aldığım, dersteki zorunlu diyaloglar ve günlük selamlaşmalardan fazla iletişimim olmayan bir arkadaş altına yorum yapmış, "sen benim kahramanımsın" demiş. Yalnız kahraman. Buraya ilk geldiğimde arkadaş edinme konusunda biraz bocaladım. Garip bir aksanla İngilizce konuşan, dünyanın uzak bir ülkesinden gelmiş kör bir kızla arkadaş olmak için sıraya girmiyor ne yazık ki insanlar. "Madem o kadar önemliyim senin için, insan insana bir iletişim kursaydık," dedim içimden. İki kelime etseydin benimle. Varsın kahraman olmayayım, sıradan bir insan olayım, olmaz mı? Olmaz efendim olmaz. İnsanların kendilerini soyutlamaya ihtiyacı var. Bir engelliyle eşit olmak ne demek? İster göklere çıkar ister yerin dibine sok ama asla aynı basamakta olma. O zaman kafan rahat eder. Hiç düşünmezsin düşünmek zorunda kalmazsın onun da bir insan olduğunu. O ya bir kahramandır ya da bir yardım nesnesi, ama asla senin gibi değil. Bu bilişsel bir savunma mekanizması. Başına kötü bir şey gelen birinden ne kadar farklıysanız o kadar güvende hissedersiniz kendinizi. Düşünün bir kere, öğreniyorsunuz ki komşunuz ölmüş. Seksen yaşında bir adam. Komşunuz eğer tam sizin yaşlarınızda biri olsaydı hisleriniz nasıl olurdu? Bir trafik kazası olmuş diyelim ki yolda. Kaza yapan araba tam sizin arabanız gibi, aynı model aynı renk ve tam sizin her gün geçtiğiniz yolda olmuş kaza. Daha çok etkilenmez misiniz hiç bilmediğiniz bir şehirde başka bir renk ve model arabanın yaptığı kazaya oranla? Bu yüzden değil midir hastası tarafından şiddete uğrayan bir doktor için daha çok doktorların ayaklanması, bu yüzden değil midir kadına şiddet karşıtı aktivitelerde daha çok kadınların rol alması?

Bu güne kadar öyle şahane dostluklarım oldu ki, anılarımızı, paylaştıklarımızı yazsam sayfalar ciltler almaz. Bu insanların çoğu da birbirinden çok farklı insanlar. Her arkadaşlık her dostluk da birbirinden farklı. Fakat hepsinin tek bir ortak noktası var. Onlar benimle ne engelli olduğum için arkadaş oldular, ne de engelli olduğum için benden uzaklaştılar. Demiyorum ki beni hiç engelli biri olarak görmediler. Zaten öyle olsaydı yalan olmaz mıydı? Yeri geldi günlük şeylerden konuştuk, yeri geldi beraber

okuldan kaçtık. Bazen bana uygun olsun diye buluşma yerini değiştirdik bazen de bir tandem bisikleti paylaştık. Kısacası birbirimizin ihtiyaçlarına cevap veren karşılıklı bir ilişkimiz vardı hep. Geri dönüp baktığımda, bu insanları çok yardım severlerdi diye hatırlayıp onlara şükran duymuyorum. Her birini ayrı ayrı kendi kişilikleriyle hatırlayıp güzel anılarım için mutlu oluyorum.

şimdi sizi düşünmeye davet ediyorum. Varsa etrafınızda engelli tanıdıklarınız, onları nasıl gördüğünüzü kendinize bir sorun. Cevabı paylaşmanıza gerek yok. Kendinize dürüst olun yeter. Gerçekten bir insanın hayatına dokunmak mı istiyorsunuz? O kişi engelli olsun olmasın, ona iten ilginizi ve muhabbetinizi sunun ve o kişiden alabileceğiniz bir şeyler olduğunu hissettirin yeter. Yalnızlık yavaş yavaş çağın hastalığı olma yolunda ilerliyor. Bir sürü psikolojik araştırma yalnızlığın olumsuz etkilerinin altını çiziyor. Yalnızlık paylaşıldığı azalır, sevgi ve muhabbet de paylaşıldığı artar.

Şimdi Bana Kaybolan Yıllarımı Verseler

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Sayı 39, Mayıs 2017

Sanırım Mart ayıydı. Kahvaltıda, Sevda bir gözlemine paylaştı bazı gören kör arkadaşlık ilişkilerinde şahit olduğu. Her nedense, kimilerinin kör arkadaşına tüm dertlerini, beklentilerini uzun uzun anlatıp, sıra kör kişinin anlatacaklarına geldiğinde, bir bahaneyle konuyu nasıl da değiştirip ortamdaki ayrıldığı veya işi yine kendine yonttuğuna dikkati çekiyordu. Üstelik buna da iyi bir kılıf uyduruyordu: “Sen ne kadar iyi bir dinleyicisin, psikolog olmalıymışsın vallahi”. Biz körler de oh ne güzel, toplumda kabul görüyorum duygusu uğruna bu Güzin ablalık abilik rolünü seve seve kabul ediyorduk. Öyle ya, Y kişisi bizi adam yerine koyup dertlerini paylaşmaya değer bulmuştu, kim oluyorduk da ötesini sorguluyorduk ki zaten? “Vallahi kör olduğumu unutuyorum, yaptıklarını ne kadar takdir etsem az”, gibi cümleler yeter de artardı bize.

Mürşide de anlattığı sorunların nasıl da genelleştirilip küçültüldüğünden bahsetti tam sohbetin orasında. İşle ilgili problemleri anlatmak için bir danışmana gittiğinde aldığı yanıt şu olmuş: “İyi de bunları diğer arkadaşların da yaşıyor, niye büyütüp üzerine alınıyorsun ki?”. Bir iş yerinde herkes işe başladığı halde, sırf bilgisayarına ekran okuyucu geç kurulduğu için, her şeyden geri kalmayı büyütecek ne vardı ki, olay körlüğün fitratında böyleydi, bekleyeceksin, sabredeceksin, sana verilene razı olup şükredeceksin. Rahatsızlığı dillendirmek, olsa olsa bir kompleksin, nankörlüğün ve hadsizliğin göstergesi olabilir.

Neticede galiba bazı ilişkilerimizi yürütmek için, tüm dert ve erişilebilirlik sorunlarımızdan arınmış süper kahramanlar gibi görünmek zorunda kalıyorduk. Hata yapma lüksü olmayan prenses periler gibi sanılmak. Körlükle ilgili dertlerimizi paylaşmak kör gibi

olmaya delalet ki, hayatını bundan uzak durmaya adanmış biri için ne büyük bir kâbus olurdu bu dudakları uçuklatan?

İşte sohbetin burasında Sezen Aksu'nun Serçe albümündeki o unutulmaz şarkı geldi yerleşti dudaklarıma, beynime: "Şimdi bana kaybolan yıllarımı verseler, şimdi bana seninle bir ömür vaat etseler, şimdi bana yeniden ister misin deseler, tek bir söz bile söylemeye hakkım yok."

Dedim ya, aslında bu yazıyı Mart civarları yazdım, ama araya CSUN ve seçimler girince size sunmak bugüne kısmet oldu. Anılarımı şöyle bir geriye sardığımda, kendimizi etrafımıza kanıtlamak için kaybettiğimiz yılları hatırlamaya başladım. Bir taraftan o sıralarda EEEH Dergi'de yazamamanın kabızlığı, diğer taraftan bindiğim taksiciye, yolu tarif edebileceğimi inandırma çabası. Öbür yandan Meral Hanım'ın, dergi ekibinde olmanın torpiliyle, erken okuma şansına eriştiğim Mart sayısında çıkan "Hüzünlü Kek" yazısındaki satırları. Sanırım bunları yazmalı, paylaşmalıydım. Bu kadar umutsuzluğun içinde yine de içimde bir yerdeki umut kıvılcımlarını da haykırmalıydım ama.

Kaybolan, bize kaybettirilen yıllarımız daha çocuk yaşlarımızda başlıyordu. Kimilerimiz yanıımızdaki arkadaşımız mahalle okuluna giderken, daha 6 - 7'lerimizde ailelerimizden koparılıp, ayrılık travmasıyla başlıyorduk adeta hayata. Diğerlerimiz de, o yaşlarda ilk ayrımcı muamelelere şahit olup arkadaşıyla gittiği aynı okula alınmıyor, alınsa da, arka sırada bir yere oturtulup biblo gibi davranılmaya başlıyordu. Her iki durumda da, farklı oluşumuzun nasıl da kötü bir şey olduğu kazanmaya başlıyordu zihnimize, yüreklerimize. Ah o okul yılları, bir yanda, Engin bile başardı övgüsünü duymak uğruna çekilen eziyetler, diğer yanda, bir an önce hafta sonu, tatil gelsin de şu yatılı hapisneden kurtulayım diye edilen dualar. Bir köşede kapuska ve taşlı bulgurla aç yatan çocuklar, diğer köşede, seni bu okula niye aldılar laflarına karşı akıntıya kürek çeken öğrenciler. Bir okulda yetersiz eğitim kalitesi nedeniyle sınavlara hazırlanamayan arkadaşlar, diğer bir okulda test, ders kitabı okutacak kimse bulamadığı için çözdüğü soruları tekrar tekrar çözen körler.

Sonraki yaşamımızda bize yaşatılan ek kaygı ve stres verici olaylar. Herkes sınavda çözeceği sorulara odaklanırken, karşılaşacağımız okuyucuyu düşünmek zorunda kaldığımız günler geliyor hatırıma. Şöyle bir silkiniyorum uyanmak için kâbustan, bu sefer, başkaları iş görüşmesinde kariyerlerini planlarken, bizlere söylenen “Sen buraya nasıl geldin hafız” soruları, “Firmamızın sizin için alt yapısı yok” yanıtları uçuşuyor beynime. Şöyle bir tokatlıyorum kendimi uyanayım diye, o da ne, kulağımda “Sizin burada çalışmanız zor, başka bir bölüme geçmek istemez misiniz?” sözleri yankılanıyor. Derken daha en yakınınızdakilerin, “O kadar güzel kız, gitmiş özürlüyü bulmuş evlenmek için” fısıldaşmaları vuruyor ta içimde bir yerlere.

Bu düşüncelerle boğuşmayı bırakıyor, stresimden arınıp bir tatil kredisi çekeyim diyorum, “Efendim, ya el yazısıyla bir yazı, ya da iki şahit” diyor bankacı noter. Uçakla keyifli bir yolculuğa çıkayım diyorum, refakatçiniz yoksa binemezsiniz diyor kabin görevlisi.

Ben bu kadarını yazdım daha da uzatmamak için. Ama size zorla kaybettirilen yıllarınızı şöyle bir gözünüzün önüne getirin. Durup zorlayın düşüncelerinizi, bir gerçekle karşılaşacaksınız. Size kaygı ve streslerle kaybettirilen yılların nedeni körlüğünüz ve farklılıklarınız değil, bu farklılığın olumsuz bir şey olduğunu dayatan eko sistem. Çevrenizdeki iş planlarını belirli bir tipolojideki insan türüne göre yapan işverenler mesela. Anlatacağı konuyu yalnızca belirli bir gruba kavratılabileceğini düşünüp kalan herkesi dışlayan öğretim engelliler örneğin. Sizi ancak kendi sorunlarını dinleyebildiğinizde hatırlayan, sizin dertlerinizi ise, anlamsız alınganlıklar gibi gören arkadaşlarınız misal. İşte gerçekten bunu fark etmeye başladığınız an, o kayıp denen yıllar kayıp olmaktan çıkıyor birden.

Şimdi gelin biraz daha kurcalayalım hatıralarımızı. Hangisi daha da kaybettirmiş yılları bize? Deminden beri anlattığım çevresel dayatmalar mı, yoksa kendimizi hep aşağıda, hep altta görüp sağlam olana özenme çabamız mı? Etrafımızdaki engellemeler mi, kanıksadığımız bozuk, eksik olma duygumuz mu bizi yıldırır? Biraz daha açık sorayım soruyu. Hangisi daha yıpratıcı, bir işe, bir okula kabul edilmemek mi; adamlar haklı, ben

nasıl yaparım ki orada düşüncesi mi? Hangisi daha acı verici? Kaldırımda dizinizi bereleyen mantar mı, aman kimse bilmesin, çarptığımızı görmesin diye bastonu yaşamımıza koymayıp, götürecekt kimse olmadığı için arkadaşımızla buluşmaya gidememek mi? Hangisi daha hüzünlü? Okeye dördüncü olamamak mı, erişilebilir bir okey takımı yapmak için uğraşmamak mı?

Sorular, sorular, sorular... Uzatması mümkün, ama ben anlatabildim sanırım merakımı. Böyle diyordum yazımda mart civarlarında. Derken seçimler geldi. Malum erişilebilir ve tek başına oy kullanmanın yollarını aradık hep birlikte. Önemli bir geçici kazanıma da imza atmayı başardık başarmasına ama sağlam olanlara özenme maalesef burada bırakmadı yakamızı. O derece hayati bir seçimde nasıl olurdu da tek başına oy kullanmaya kalkardık? Ya mührü basamazsak ne olurdu? Bu işler ciddi işlerdi, oyun değildi. Evet böyle şeyler yazıldı. Kendini bu kadar değersiz ve çaresiz bulan, yanında bir gören olmadan tek başına eksik, yarım olduğunu kanıksayan yazılar, düşünceler. İşte o zaman anladım ki, çevremizdeki dayatmalar bize düşündüğümüzden çok daha fazlasını kaybettirmeye başlamış, kendi öz benliğimizi.

Tüm bunları düşünmeye başladığım an, o kayıp yılları bir daha değerlendiriyorum zihnimde. Dönüp geriye bakıyorum da, bugün böyle bir yazı kaleme alabiliyorsam tüm samimiyetimle, bunu sanırım o kaybolan yılların öğretilerine borçluyum. Evet, herkes kadar acı çekip, yıprandık, örselendik, ötelendik belki, ama evet tam da bu ötelemeler, ayrımcılıklar öğretti bize mücadele etmeyi, direnmeyi, sorgulamayı. Evet, hissettik çaresizliği, boş vermişliği, samimiyetsizliği, ama evet tam da bu duygular gösterdi bizlere başka bir dünyanın da mümkün olabileceği umudunu. Yani bir taraftan kayıp gibi görünen yıllar, aslında gerçeğin farkına varmamızı sağlayan bir öğretiydi bazılarımız için: biz kendimizi kayıp görmedikçe, hiçbir şey kayıp değildir. Biz kendimizi eşit ve farklı gördükçe, aslında yaşadıklarımız farkındalığa giden uzun yolun parçalarıdır. Bu nedenle en sonunda şunu düşündüm, şimdi bana kaybolan yıllarımı verseler, yeniden ister misin deseler, tek bir söz söylemeye hakkım yok. Çünkü beni ben yapan, burada yazdıran o kayıp yıllar olmuş. Ve biliyorum ki, ancak ezildiklerinin farkında olanlar değiştireceklerdir dayatılan normallik algısını.

Anlamı Ne?

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı 39, Mayıs 2017

Nihayet artık güzel bir Mayıs gününden merhaba sevgili okurlar. Artık diyorum çünkü Mayısı ortaladığımız bu günlerde, daha hafta başında kış "ensenizdeyim haaa", dercesine soğukluğunu hissettiriyordu. Bugün ise yaz, var gücüyle yükleniyor kendini göstermek için. Dışarısı günün her saatinde değişen miktarlarda sıcak ve soğuk. Ne giyeceğini şaşırıp, bina içinde üşüyüp dışarıda yanıyor resmen insan. Bir sıcaklayıp, bir üşüyünce hastalığa davet çıkarmak da cabası.

İşte ben de havaya direnemedim ve hastalandım. Öyle ki zaten içselleştiremediğim, mecburen kalabalık etmek güdüsüyle katıldığım şu meşhur engelli haftası nedeniyle ilçemdeki engelli derneğinin her yıl gerçekleştirdiği etkinliğine de katılamadım. Bahanem oldu yani. Allah içimi biliyor. Aynı gerekçe ile 3 Aralık'a da katılamamıştım.

Etkinlik dediysem toplanan bir grup engelli ve aileleri, Atatürk büstüne çelenk koyma, İstiklal Marşı, dernek başkanının laf olsun diye söylediği iki kelam, ardından da derneğe gelir olsun diye belediyenin işletme hakkı verdiği kafede yapılan ikram. Hadi yallah.

Başka bir etkinlik oluyor mu bilmiyorum. Varsa da duymadım. Ha bu arada son birkaç seferdir Engelsiz Mehter Takımı mini konseri oluyor. Tahmin edeceğimiz üzere dernek üyeleri tarafından kurulan bir takım bu. Sanırım birçoğu engellilerden oluşuyor. Son zamanlarda uzaktan duyduğum kadarıyla fena da çalmıyorlar. Ancak bulunduğum ilçenin engelliler için mehter takımından çok önce çözülmesi gereken sorunları olduğu muhakkak.

Yanlış anlaşılma istemem. Benim mehter takımıyla bir sorunum yok. Olamaz da. Ancak güzel çalan ve her fırsatta yeteneklerini sergileyen bir engelli mehter takımı olunca engellilerin tüm sorunları çözülmüş olmuyor. Olan, ilçe köylerinden birinde

düzenlenen keşkek etkinliğine giden bir iş arkadaşınız size, “Orada engelsiz mehter takımı da vardı” demekten öteye geçmiyor. E haklısınız, bu da bir farkındalık... Burada çuvaldıza davranmadan önce kendime iyi bir yorgan iğnesi batırmam gerekirdi sanırım. Yorgan iğnesini bilir misiniz bilmem? Normal iğneden daha büyükçe ve kalındır. Ancak çuvaldızdan da ince ve kısa. İşte bu yüzden normal iğne değil, dikkatinizi çekerim, yorgan iğnesini batırıyorum ki daha çok acı verip kendime getirsin.

Ben bulunduğum ilçenin engelli derneğine üye olup olmadığımı bile tam bilmiyorum; sormak da içimden gelmiyor. Üye olup olmadığını nasıl bilmezsin diye sorabilirsiniz. İnanın üye olma talebim olduğunu sanmıyor ve hiç hatırlamıyorum. Ancak yıllar önce engelli kartlarımızı alırken bir dernek işlemlerin daha hızlı yürümesi adına başvurular alıyordu. Bu kapsamda dernek üyesi olmamız gerektiğini söylemiş bir dernek yetkilisi ve bizi üye yapmışlar. Sonrasında bu dernekten üyeliğimi iptal ettirmek durumunda kalmıştım. Üstelik kartımı onlar aracılığıyla da almadım. Trajikomik değil mi?

Şimdi sözüne ettiğim ilçedeki dernekte ise bilgisayar kursu almıştım gene yıllar yıllar önce. Bu esnada üye de olmuş olabilirim. Çünkü az da olsa bir toplantı falan olduğunda daha doğrusu kalabalık görünmek istediklerinde beni de arıyorlar. Yoksa öyle başkanlık seçimleri falan görmedim ben. Yalan söylemiş de olmayayım. Bir kere bir genel kurul toplantısına çağırılmıştım. Gene yıllaaaar önce.

Yani derneğe gelip gitmem. Hiç bir faaliyette bulunmam, yapılan faaliyetlere de destek olmam. Sorun asıl bu. Dışarıdan da olsa bir faaliyet olduğunu duymuyorum. Algıda seçicilik diye bir şey vardır psikoloji derslerinden aklımda kalan. Ben bir engelli olarak engelliler için ya da engellilere yönelik bir etkinliği duymuyorsam başkası nasıl duysun, nasıl bilsin?

Dolayısıyla kof, içi boş bu gün ve hafta etkinliklerini anlamsız buluyorum. Evet, toplumda farkındalık oluşturmak adına önemli belki ama ben bir avuç engelli kişi ve onların yakınlarıyla çevresinde onları kıramadığı için bir uğrayan tanışların katıldığı bu türden

etkinliklerin pek de bir farkındalık oluşturduğunu sanmıyorum. Sanırım artık yeni şeyler söylemek ya da söylenmesi gerekenleri yeni sözcüklerle anlatmak gerek.

Ne bileyim? Mesela Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde okullarda söyleşiler yapılabilir. Sonuçta bugünün çocukları, yarının büyükleri değil mi? Onlara engellilerle ilgili anlatılan, muhtemelen "onlara yardım etmeliyiz" ve "onlarla alay etmemeliyiz" den öte geçmiyordur. İşte engelliliğin bundan başka bir şey olduğunu anlatabiliriz.

Engellilerin de birer insan olduğunu, hayat tercihleri, meslekleri, evleri, işleri ve hatta kaşları, gözleri, cinsiyetleri olduğunu göstermeliyiz.

Akıllarına gelen, kafalarına takılan sorularını sorabilirler ve onların anlayacağı şekilde kendimizi tanıtmamızın gelecek için çok daha faydalı olacağına inanıyorum. Nitekim bir büyüğün önyargısını kırmaktan çok daha kolay ve akılcı olduğunu düşünüyorum bir çocuğun algılarını oluşturmanın. Hayat kesitlerinden örneklemelerle küçük tiyatro gösterimleri yapılabilir mesela vs vs.

Şimdi bunları yazarken aklıma Meral Sözen'in sizden önce yazar olmak kadrosundan okuma şansını elde ettiğim yazısı geldi aklıma. Biz gerçekten kendimizi anlatmak zorunda mıyız? Zaman zaman sorgularım ben de kendi kendime; engelli, bir pazarlama malzemesi midir ki sunulmak, tanıtılmak zorunda olsun.

Bu konuda şöyle söyleyebilirim sanırım. Engelli biraz engelsizlerin biraz da biz engellilerin katkılarıyla bir kalıba sokulmuş. Bu kalıp en azından toplumun çoğunda uygun bulunan kalıp bize uymuyor. Ve biz bedenimize dar gelen bu kalıptan kurtulmak için insanların anlayışlarını, bakışlarını ve düşüncelerini değiştirmek zorundayız ne yazık.

Susam Sokağı

Pınar Yavuz

pinyav@gmail.com

Sayı 39, Mayıs 2017

Minik Kuş, Kurabiye Canavarı, Edi ile Bd ya da Kırpık... 80'lerin sonunda ocuk olmuş herkesin ekran karşısında heyecanla beklediği efsane Susam Sokağı'nı ve o eğlenceli kuklalarını hatırlamayan herhalde yoktur. İlk olarak 1969 yılında ABD'de yayınlanan Sesame Street'in Türkiye uyarlaması olan Susam Sokağı, 140'dan fazla ülkede gösterilmiş ve pek çok ödül almış eğitici bir ocuk programıydı. Onu izlerken okuma yazmayı ve sayı saymayı öğrenen ya da komşuluğun ve arkadaşlığın iten dünyasına tanık olan milyonlarca ocuk vardı.

Susam Sokağı temelde dezavantajlı çocuklara televizyon aracılığı ile okul öncesi eğitim verebilmek amacıyla, çocuklarla çalışan uzmanların görüőleri ve titiz araőtırmaların sonucunda ortaya çıkmıő bir yapımdı. Sadece akademik beceriler için gerekli alt yapıyı vermiyor, çocukların duygusal ve sosyal geliőimi için de önemli mesajlar iletiyordu. Örneğin; ABD'de manav Mr Hooper karakterini canlandıran aktörün ölmesi üzerine bir psikologtan da destek alınarak Hoőça kal Bay Hooper isminde bir bölüm yazılmış. Bu bölümün özellikle ailelerin de çocuklarıyla bir arada olacağı Őükran Günü'nde yayınlanacağına dair gazetelere pek çok ilan verilmiő. Bu bölümle çocuğa ölüm kavramının nasıl anlatılacağı ve sevdiği bir insanın kaybıyla nasıl baő edebileceği gösterilmiş. Filistin ve İsrailli yapımcılar ise ortak bir çalıőmayla hem İsrailli hem Arap karakterlerin yer aldığı bir Susam Sokağı yaratmıőlar. 3 set ortamı oluőturulmuő. Filistin köyü, İsrail köyü ve hiçbir tarafa ait olmayan ve karakterlerin birbirleriyle buluőarak sohbet ettikleri bağımsız üçüncü bir köy. Yapımcılar gerçekten uzaklaőmadan ama çocuklara da geleceğe dair umut aőılayabilmek maksadıyla bu projeyi hayata geçirmiőler.

Susam Sokağı içerdiği karakterlerle farklılıklara ve çeşitliliğe de yer vermiş. Örneğin 2002 yılında programın Güney Afrika versiyonuna Kami isminde ve HIV Pozitif virüsü taşıyan 5 yaşındaki bir kukla dâhil edilmiş. Bununla, virüsü taşıyan çocuklarla ilgili yanlış düşünceleri değiştirmek ve çocukların hayatlarını kolaylaştırmak amaçlanmış. 2006 yılında ABD versiyonuna Abby isminde 3 yaşında bir kukla eklenmesiyle ilk defa başrole güçlü bir kız figürünün girmesi sağlanmış. Yayınlandığı dönem için bence devrim sayılabilecek bir başka karakter de 1972'den 2002 yılına kadar sağır kütüphaneci Linda'yı oynayan ve gerçek hayatında da sağır olan Linda Bove. Linda'nın oynadığı bölümlerde düşünceleri seslendirilirken aynı anda yine kendisi tarafından ekrandaki bir konuşma balonu içinde Amerikan İşaret Dili ile gösteriliyor. Linda Bove rolüyle ilgili bir röportajında şunları söylemiş: "Kadroya ilk dâhil olduğumda senaristlerin sağır bir insan bunu nasıl yapar, şunu nasıl yapar türünde şeyler yazdıklarını gördüm. Bunlar yalnızca sağırılığım ile ilgiliydi ve beni bir karakter olarak ele almadıklarını gördüm. Benim için biçilen rol tek boyutlu ve sıkıcıydı. Sağır bir kişinin günlük hayatta yaptığı işlerle ilgili ne kadar cesur olduğuna dair şeyler. Bunun büyütülecek bir tarafı olmadığını söyledim. Benim bir espri anlayışım var. Neden bunu göstermiyorsunuz? Bir şeye kızabilirim. Başka bir insanla bir ilişkim olabilir. Mesela Bob karakteri ile bir aşk ilişkisi. İşaret dilinin yanlış anlaşılması üzerinden komedi üretilebilir. Bunun eğlenceli yanını gösterebilirsiniz." Gerçekten de sonrasında Linda karakteri oyuncunun önerileri doğrultusunda şekillendirilerek yansıtılmış.

Son olarak gelelim bu yazının çıkış noktasını oluşturan habere. Biliyorsunuz Nisan ayı Birleşmiş Milletler tarafından Dünya Otizm Farkındalık ayı ilan edilmişti. ABD'de yayınlanan Susam Sokağı'na ise Nisan ayında yayınlanan bölüm itibariyle Julia isminde bir kız çocuğu kuklası dâhil edilmiş. Julia otizimli. Turuncu saçları, pembe bir elbisesi ve yanından ayırmadığı oyuncak bir tavşanı var. İlk bölümde Minik Kuş, masada oturmuş resim yapan ve Julia'nın da aralarında olduğu arkadaş grubuna yaklaşıp merhaba diyor. Ona Julia'yı tanıtıyorlar. Minik Kuş, "Merhaba Julia, ben Minik Kuş. Tanıştığımıza memnun oldum" diyor. Julia ona cevap vermiyor ve bakmıyor da. Oyuculardan biri Julia'nın yalnızca resmine odaklanmış durumda olduğunu söylüyor. Sonrasında biraz sohbet ederek Minik Kuş'a yaptıkları resmi gösteriyorlar. Minik Kuş tekrar Julia'ya

dönüyor ve yaptığı resim için görebilir miyim diye soruyor. Julia yine yanıt vermiyor. Diğer karakter tekrar açıklama yapıyor: “Bazen Julia nın yanıt vermesi biraz zaman alabiliyor? Tekrar sormayı deneyebilirsin” diyor. Ve Julia bu sefer soruya cevap veriyor.

Julia'nın fazla göz teması kurmaması, hemen iletişime geçmemesi, tekrarlayıcı sözleri, uzun cümleler kurmaması gibi özellikleri gösterilmiş. Ayrıca bölümde otizmle ilgili hem genel hem de Julia'ya özgü kişisel özelliklerin vurgulandığı bilgiler çocukların anlayabileceği sadelikte sunulmuş. En güzeli de Julia yardım edilen ya da merhamet edilen değil yaşlılarıyla birlikte oynayan, onların arasına dâhil olmuş bir çocuk olarak gösterilmiş. Bazı şeyleri daha farklı yapmanın diğerleriyle bir arada olmak için engel olmadığı vurgulanmış böylelikle.

Bu bölümleri şimdilik ABD'deki çocuklar seyredebilecek. Dilerim yakın zamanda Türkiye'deki kanallarda da gösterilir ve böylelikle hem çocuklar hem de eğitimciler bu program aracılığıyla otizmi daha iyi anlama ve anlatabilme fırsatı bulur.

Annemden Mektup Var

Sevgi Mart

sevgi.mart@gmail.com

Sayı 39, Mayıs 2017

“Sevgili yavrum, sen benim, üçüncü umudum, ilk bebeğimdi. Senden önceki iki kardeşini, daha kucağıma alamadan kaybetmiştim. Hal böyle olunca da senin üstüne titrerdim. Uyurken nefesini dinler, uyanınca, daha ağlamadan yanında olurdum. Sonra sen 20 aylık oldun. Bir gün ateşlendin. Güvendiğimiz doktora götürünce, “Bunu hiç göz muayenesine götürdünüz mü?” diye sordu. Şaşırdım. Sen sadece hafif ateşliydin. Neden sormuştu ki bunu. Babanla şüphelendik. Gittiğimiz göz doktoru, durumu benim anlayacağım gibi anlattı. Hepimizin gözlerinde olan fotoğraf çeken hücrelerin, doğuştan, senin gözlerinde olmadığını söyledi. Bu, sen göremiyorsun demek oluyordu. Benim kıymetlim, küçücük bebeğim göremeyecekti. Çareler aradık elbet ama gittiğimiz her doktor, yapılacak bir şey olmadığını söyleyince, bize de kabullenmek düştü.

Şimdi önümde iki yol vardı. Dedim ya sen benim üçüncü umudumdun. Her çocuk annesi için çok kıymetlidir ama iki evladını kaybettikten sonra kavuşulan ilk bebeğin kıymetini, anne olan herkes anlar. Bu kıymetli bebeğimi, pamuklara sarıp; her türlü tehlikeden uzak tutup; her işini kendim yapıp; yerinden bile kaldırmadan büyütebilirdim. Ya da her şeye rağmen, serbest bırakıp; koşup oynamasına, düşüp yaralanmasına, her işini kendisinin yapmasına izin verip; hayata hazırlayabilirdim.

Çok düşündüm ve benim için zor olmasına rağmen, senin için doğru olanın, ikinci yol olduğuna karar verdim. Ben de hayatı seninle birlikte baştan öğrenecektim. Seni hiç engellemedim. O kadar ki etraftan, “O kör, bunu kabul et. Her istediğine evet deme, bisiklete bindirme, top oynatma, ağaca çıkarma, sokakta koşturmasına izin verme, diğer çocuklarla oynatma, mutfığa sokma, eline bıçak çatal verme, fırına ocağa yaklaştırma...” demelerine hiç aldırmadım. Tamam, göremiyordun ama senin de bir hayatın vardı. Bu hayata, seni en iyi şekilde hazırlamak benim görevimdi. Bisiklete

binmeli, ağaca tırmanmayı öğrenmeli, sokakta koştururken, arabaların sesini dinleyip; kendini güvenceye almayı bilmeliydin. Yemeğini yapabilmeli, dikişini dikebilmeli, kısacası evini de idare edebilmeliydin. Ev işlerinde yetenekliydin. Bunu benden ziyade, anneannene ve babaannene borçlusun galiba.

Senden sonra, iki meleğim daha geldi bu dünyaya. Onlar görebiliyorlardı. Bu kez, “Biliyor musun senin ablan kör.” diye kardeşlerini zehirlemeye çalıştılar. Tabii fark eder etmez, gerekeni yaptım ve seni, diğer kardeşlerinden hiç ayırmadım. Kızıdıysam, hepinize kızdım. Sevdiysem, hepinizi sevdim. Diğer kardeşlerinin neyi yapmasına izin veriyorsam, sana da izin verdim; onların neyi yapması yasaksa, senin için de yasaktı. Çünkü senin, benim gözümde hiçbir ayrıcalığın yoktu. Senin, diğerleri ile aynı olduğuna önce kendimi inandırmalıydım ki başkalarını da ikna edebileyim.

Sana tek bir konuda izin vermedim yavrum. Evet, evimizin yakınındaki her yere tek başına gidip gelebiliyordun ama daha uzak mesafelere gitmeni engelledim. Belki annelik korkumu burada yenemedim. Bir şey olur endişemi atamadım.

Okul dönemin geldiğinde de etrafımızdakiler bizi çok engellemeye çalıştılar. “Hangi okula gidecek, onu okulda ezerler, çocuklar düşürür, hem kör ya nasıl okuyup yazacak, gören çocuklar bile yeterince başarılı değil, bununla kim uğraşacak...” vesaire. Babanla düşündük. Evet, biz seni hayata hazırlıyorduk ama kimseye muhtaç olmadan yaşaman gerekiyordu. Kendi parayı kazanıp; kendi ayakların üzerinde durmalıydın. Diğer iki kardeşine hangi imkânları sunacaksak, sana da aynısını vermeliydik. Uzun uğraşlardan sonra, seni evimizin yakınındaki okula kaydettirdik. Kardeşini de sen yalnızlık çekmeyesin diye, anaokuluna verdik. Öyle teknolojiden falan çok anlamıyorduk. Biliyorsun ben ilkokul mezunuyum. Babanın da bilgisayarla falan işi yoktu. Bir de o zamanlar, bilgisayarlar bu kadar yaygın değildi. Kitaplarının okunması gerekiyordu. Sen ilkokuldayken, bu iş kolaydı. Okuldan gelince, sözel derslerini ben sana okuyordum, matematikle fen bilgisine de baban çalıştırıyordu. Ama ortaokul ve lisede kitapların büyüdü derslerin ağırlaştı. O zaman da kaset çaresini bulduk. Ben de baban da hatta

kardeşlerin de fırsat buldukça, çoğu zaman da her işimizi bırakıp; kitaplarını kasetlere okuduk. Ben de senin sayende, ortaokul ve lise bilgilerini öğreniyordum.

Üniversiteye hazırlanma dönemin geldiğinde, yine susmadı çevremizdekiler. Ama ben kararlıyım, tabii baban da. Her ne olursa olsun, sen üniversite okuyacaktın. Üstelik çok başarılıydın. Bu kez, test kitapları kasetlere okunmaya başlandı. Yetiştiremediklerimizi, geceleri, yatağa uzanıp birlikte çözerdik. Kardeşlerin de gelirdi yanımıza. Hep birlikte hem eğlenir, hem soruları cevaplardık. Sen üniversiteye girdin. Hukuk Fakültesi'ne. "Okuyamaz, boşuna masraf ediyorsunuz. O kitapları gören çocuklar bile okuyup anlayamıyorlar. Sevgi nasıl yapacak?" dediler. Aldırmadık. Ben biliyordum, benim kızım yapardı. Yaptın da, dönem birincisi olarak bitirdin okulunu. Bana da sınıf annesi plaketi getirdin. Bir sürü güzel çocuğum oldu senin sayende. Hatırlar mısın, senin tanımadığın arkadaşlarını bile ben tanırdım. Hepsinin Kübra Teyzesi, dert ortağıydım.

Sonra mastır yapmak istedin. En doğal hakkındı. Elbette yapacaktın. Seninle o kütüphaneleri dolaşmak, kitapların kokusunu almak, sayfalar arasında gezinmek. Sana kaç kere söylemişimdir, "Annem ben kütüphaneleri çok seviyorum. Her yerden bilgi fışkırıyor. Her bir kitapta binlerce emek gizli. Hem gençlerin arasında, kendimi yeniden genç olmuş gibi hissediyorum." diye. Hele de arkadaşlarının aradığı bir konuya, biz daha önce bir kitapta rastlamışsak, onlara, "Yavrum, şu raftaki kitaba bak. Ben orada gördüm onun gibi bir şey." dediğimde, duyduğum zevki, sen de hissederdin değil mi güzel kızım?

Sonra avukatlık stajını yaptın. Cübbeni giyip; avukat oldun. Bana bir gurur daha yaşattın. İşte başarmıştık. Ailece, ben, baban, kardeşlerin ve sen el ele verip; "Yapamaz" diyenlere, bizi yıldırma isteyenlere en güzel cevabı vermiştik.

Biz, bildiğimiz en iyi yöntemle, seni yetiştirmeye çalıştık. Sanırım başardık da. Her üç evladımla da gurur duyuyorum ve biliyorum ki, ben yanınızda olmasam da, her üçünüz de, ayaklarınızın üstünde dimdik duran çocuklarsınız."

Bu mektubu, bundan yaklaşık 7 yıl önce kaybettiğim annemin, ara ara bana anlattıklarından yola çıkarak yazdım. Her anneler gününde, ona büyüyen özlemimle, onun bana öğrettiği her şeye bir teşekkür, bu gün yaşamakta olduğum hayat için, ona minnet duygularımı sunmak için. Canım annem, iyi ki senin kızıyım, iyi ki bu ailede büyüdüm ve iyi ki beni siz yetiştirdiniz. Her şey için binlerce teşekkürler.

Bebek Taşımanın Bir Yöntemi: Bebek Giymek

Deniz Aydemir Döke

daydemird@gmail.com

Sayı 39, Mayıs 2017

Merhaba, geçen Engelsiz Erişimli Saatler radyo programında, sevgili Engin ne konuda yazmayı sevdiğimizi sorduğunda, hayatımda o ara ne ilgimi çekiyorsa onun hakkında yazmayı sevdiğimi söylemiştim. Bu ara Ağustos ayında aramıza katılacak minik yüzünden, bebekler hakkında yazacağım galiba. Bu ay kör bir anne olarak kullanmayı düşündüğüm, yerine göre de görenlerden farklı olmayan, burada bir arkadaşımın öğrendiğim bir bebek giyme yönteminden bahsedeceğim.

Bebeğinizi taşımanın birden fazla yolu var. Sling denilen yöntemle bir kumaş vasıtasıyla bebeği kendinize bağlıyorsunuz, Buna bebeği giymek diyorlar. Bebeği giymek kör anne babalar için önemli çünkü elleriniz boşta olunca rahat rahat bastonunuzu kullanabilirsiniz.

Değişik sling tipleri var. Ben burada Moby Rap denilen markanın ürettiği bir tipin nasıl bağlandığından bahsedeceğim. Bu konuyla ilgili pek çok görsel ve video var, ama bunların içinden körler için erişilebilir bir anlatım bulmak zor. Moby Rap yaklaşık 5.5 metre boyunda ve 60 santim genişliğinde pamuklu ve esneyen bir kumaş. Kumaşın iki kısa ucu sonlara doğru oval bir şekil alıp daralıyor. Kumaşı uzunlamasına ikiye katlayıp, aynı uzunlukta fakat yarı yarıya daralmış bir kumaş elde ediyoruz. Katlanmış uzun halinin ortasını bularak başlıyoruz kendimize kumaşı bağlamaya. Kumaşı ikiye katlıyoruz ama bu kat hiç açılmayacak, yani bebek bu katın arasına girmiyor. Biz bunu dayanıklılık ve güvenlik için yapıyoruz. Kumaşın bulduğumuz ortasını, benim denediğim ortasında bir etiket olduğundan, bulmak kolaydı, tam göğsümüzün altına getiriyoruz. Bu aşamada kumaş enlemesine ikiye katlı ve ben bağlarken kumaşın zarf gibi açık olan kısmı üstte kalacak şekilde bağladım, bunu kumaşın ortasında olan

etikete göre bedenimi ortalamak daha kolay olduğu için böyle yaptım ama bir önemi de olmayabilir. Sonra kumaşı arkamızda çaprazlayıp, omuzlarımızın üzerinden önümüze alıyoruz. Şu anda kumaşın ortası göğsümüzün altında olmak üzere kumaşı bir kez sırtımızda çaprazladık ve iki ucunu omuzlarımızın üzerinden önümüze aldık, kumaşın iki upuzun ucu önümüzde sarkıyor. Şimdi kumaşı biraz düzeltin, fazla buruşup üst üste bindiği yerleri açın ki sizi rahatsız etmesin. Sonra kumaşı bu sefer göğsümüzün üzerinde çaprazlayıp iki ucunu göbeğimizin üzerinde duran başlangıç noktasının altından yukarıdan aşağıya doğru geçiriyoruz. Şu anda kumaşın ortası göbeğimizin üzerinden geçiyor. Sırtımızda ve göğsümüzün üzerinde çaprazlanıyor ve kumaşın iki ucu göbeğimizin üzerindeki başlangıç noktasının altından geçiyor. Son olarak da kumaşın iki ucunu belimizden çaprazlayıp önümüzde bağlıyoruz. İki düğüm atmak yeterli olacaktır.

Moby Rap'i bağladık. Sıra bebeği yerleştirmekte. Göğsümüzde çaprazlanan kumaşın altta kalan, bize en yakın olan yerinin altına girecek bebek önce. Diyelim ki çaprazlanan kumaşın alta kalan kısmı sol tarafta. Bebeği yüzü bize bakar şekilde sağ omzumuzu alıp sol elimizle sol göğsümüzün üzerindeki kumaşı kaldırıp sağ elimizle de bebeğin sol tarafını kumaşın altına sokuyoruz. Sonra bir elimizle bebeği destekleyip sağ taraftaki kumaşı da bebeğin üzerine alıyoruz. Bebeğin yüzü bize dönük ve bebekle aramızda bir kumaş yok. Çaprazın omuzlarımızdan gelen kısmıyla bebeğin omuzlarını ve sırtını kapatıyoruz. Bebek yeterince büyükse bacaklarını çaprazlanan kumaşın koltukaltlarımıza gelen yerinden, yani x gibi olan çaprazın ortasından çıkartabiliriz. Ama eğer bebek yeni doğansa, bebeğin bacaklarını anne karnında durduğu şekilde bükük yerleştirmemiz gerekiyor. Bu çok önemli, aksi halde bebekte kalça çıkıklığı olabilir. Bu pozisyonda, bebeklerin hem daha rahat etiği hem de kolay gaz çıkarttığı söyleniyor.

Şimdi son aşamadayız. Kumaşın başlangıç noktasını bebeğin sırtına çekiyoruz, böylece bebeği güvenli bir şekilde taşıyabilirsiniz. Eğer başlangıç noktasını bebeğin sırtına çekmezsek bebek çaprazlanan kumaştan düşebilir. Yeni doğanlarda önemli olan bir başka nokta da bebeğin nefes alabildiğine dikkat etmek. Bunun için bebeğin çenesinin göğsüne düşmediğinden ve rahat nefes alabildiğinden emin olmak gerekiyor.

Anneler bu bebek giyme yöntemini çok seviyor. Kumaşı ikide bir bağlayıp çözmek için genelde üstlerinde bırakıyorlar. Bu şekilde, anneler bebekleriyle sürekli temas halinde olabiliyorlar, bebeklerini taşıırken bir yandan emzirebiliyorlar da. Bu yöntemin anne ve bebek arasındaki bağı artırdığı, bebeğin ağlamasını azalttığı ve anne bebeğiyle sürekli temas halinde olduğundan, annenin süt miktarını da artırdığı söyleniyor. Biraz karışık geliyor kulağa ama ben arkadaşımın 6 aylık bebeğiyle denedim ve çok sevdim. Google'da yaptığım kısa araştırma sonucunda, bebek giymenin bizim ülkemizde de yaygın olduğunu gördüm. Bu konuyla ilgili yazılmış bloglar var. Sanırım bir Facebook gurupları da var. Aşağıdaki bağlantıdan diğer sling tipleri ve Türkiye'de bulabileceğiniz markaları öğrenebilirsiniz. Belki Facebook guruplarından sizin ile aynı ilde yaşayan birileriyle iletişime geçerek bebek giymeyi uygulamalı olarak da deneyebilirsiniz.

Bağlantı :

<https://anneyebak.com/faydali-bilgi/babywearing-bebek-giymek/>